

GRAFITI

UMJETNOST ILI VANDALIZAM?

Riječ “grafiti” jednim dijelom dolazi iz talijanske riječi “graffito” što znači ugrbeno, a označava crteže ili ilegalno pisane i crtane po zidovima ili nekim drugim javnim površinama. Grafiti su najčešće pisani sprejem, no materijali za izradu grafita su također raznoliki: od debelih flomastera, kreda, ugljena pa do urezanih grafita ili grafita naslikanim bojama za zidove.

Većina sociologa slaže se da je za grafite važna određena doza buntovnosti, tj. prelazak propisanih granica. No grafiti se ne mogu svesti samo na vandalizam, zanimljiv je fenomen da su grafiti većinom povezani samo s gradovima.

Neki autori upravo u tome nalaze bit grafita: hladno, kontrolirano i sivo gradsko okruženje jednostavno motivira ljudska bića da naprave nešto toplo, nekontrolirano, šareno i buntovno.

Grafiti kroz prošlost

Često se smatra da su grafiti proizvod modernog društva, no to nije istina. Grafite pronalazimo u dalekoj prošlosti i može se reći da je ilegalno pisanje ili crtanje po javnim površinama staro kao i samo umijeća pisanja i crtanja.

Moderni grafiti

Čak i u moderna vremena grafiti imaju dužu povijest od očekivane. Prvi svjetski rasprostranjeni grafit nastao je tijekom četrdesetih godina prošlog stoljeća, tijekom drugog svjetskog rata. Grafit “Kilory was here” (Kilory je bio ovdje), popraćen crtežom lika bez kose kako proviruje iznad zida, raširio se cijelim svijetom. Grafit su crtali vojnici američke vojske, no ne samo oni. Australški, britanski, poljski, ruski i drugi vojnici svijeta počeli su koristiti baš taj grafit, no dali su mu druga imena i druge natpise pa se ubrzo grafit proširio po cijelom svijetu.

Grafiti u New Yorku

Ranih sedamdesetih središte grafita bila je Philadelphia u SAD-u, no grafiti doživljavaju pravi procvat u New Yorku. Tagovi prestaju biti isključivo obilježje bandi i postaju osobni pečat neke osobe koja crta grafit. Najpoznatiji i najrašireniji stil je *throw-up* (u prijevodu: “povraćanje”). Radi se o stilu *tagiranja* kojim se u jednoj boji oslikavala obris oblika brojeva ili slova, dok se drugom bojom površno boji sredina.

Grafiti u Hrvatskoj

Na našim prostorima grafiti nemaju dugu tradiciju. Nakon drugog svjetskog rata bilježimo masovniju pojavu političkih grafita, no radilo se o grafitima koji su redom pružali potporu tadašnjoj državnoj vlasti. Ti grafiti pisani su jednakim velikim crvenim slovima i najčešće su završavali crvenom zvijezdom, srpom ili čekićem.

Najpoznatiji festival grafita u Hrvatskoj

Svake se godine u Slavonskom Brodu održava „Grafiti fest“. Mladi i ostali prijave svoje radove, biraju se najbolji te ih crtaju po zidinama Slavanskog Broda.

Grafiti fest je najveća i najbolje organizirana manifestacija crtanja grafita u Hrvatskoj i međunarodnog je karaktera. Događaj pokreće Kreativna Udruga Mladih.

Zadnji Grafiti fest održan je 25. svibnja 2013. kada su naslikali poznatu hrvatsku spisateljicu Ivanu Brlić- Mažuranić autoricu „*Čudnovatih zgoda šegrta Hlapića*“.

Za grafite ne možemo reći da su samo UMJETNOST, a kamoli da su samo VANDALIZAM. Možemo se složiti da “dijele isto mjesto“.

(Matija Milošev, Frane Puh i Filip Knežević, 7.a)